

Sygn. akt II CSK 853/14

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku F. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przy uczestnictwie A. G. i S. G.
o stwierdzenie zasiedzenia służebności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 15 października 2015 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 21 maja 2014 r.,

**uchyła zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P. postanowieniem z dnia 13 grudnia 2013 r. stwierdził, że F. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nabyła przez zasiedzenie z dniem 30 grudnia 2010 r. służebność przesyłu na nieruchomości obejmującej działkę nr 106, położoną w P. przy ulicy C. 4, mającej urządzoną w Sądzie Rejonowym w P. księgę wieczystą nr [...], polegającą m.in. na prawie utrzymywania, eksploatacji, remontu i konserwacji sieci ciepłowniczej zgodnie z jej przeznaczeniem.

U podstaw tego rozstrzygnięcia legło ustalenie, że sieć ciepłownicza, przebiegająca częściowo przez opisaną nieruchomość, stanowiącą własność uczestników postępowania małżonków A. i S. G., została wybudowana w latach 1976-1980 na zlecenie Wojewódzkiej Dyrekcji Rozbudowy Miast i Osiedli w P., która w dniu 30 grudnia 1980 r. przekazała ją do eksploatacji Przedsiębiorstwu Energetyki Ciepłej w P.; przedsiębiorstwo to w dniu 31 grudnia 1997 r. przekształciło się w Energetykę Ciepłą spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w P., która z dniem 10 lutego 2006 r. zmieniła firmę na F. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, przejętą następnie przez wnioskodawczynię – F. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

Sąd Rejonowy przyjął, że F. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, korzystając – w złej wierze - z trwałych i widocznych elementów sieci ciepłowniczej usytuowanych na działce uczestników postępowania nabyła służebność przesyłu w drodze zasiedzenia z upływem trzydziestoletniego terminu przewidzianego w art. 172 § 2 k.c., liczonego od dnia 30 grudnia 1980 r. Spółka ta mogła doliczyć do czasu swojego posiadania służebności czas posiadania Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej, wykonywanego w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa; w następstwie uchylenia art. 128 k.c. i uwłaszczenia państwowych osób prawnych doszło do przeniesienia posiadania służebności przez Skarb Państwa na rzecz wymienionego przedsiębiorstwa.

Sąd Okręgowy postanowieniem zaskarżonym skargą kasacyjną zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że oddalił wniosek i zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestników postępowania koszty postępowania za obie instancje. Uznał, odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w

postanowieniu z dnia 18 maja 2007 r., I CSK 64/07 (nie publ.), że wnioskodawczynie nie wykazała przeniesienia posiadania służebności - przed dniem 1 lutego 1989 r. - przez Skarb Państwa na rzecz Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej stosowną decyzją, wydaną na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464; dalej: „ustawa o zmianie u.g.g.”). W konsekwencji nie można przyjąć, że upłynął trzydziestoletni okres posiadania prowadzący do zasiedzenia służebności objętej wnioskiem.

W skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c., wnioskodawczynie domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, podnosząc zarzuty naruszenia: art. 321, art. 328 § 2 i art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 176 § 1 w związku z art. 292 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika jednoznacznie, iż Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości co do tego, że państwowa osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. nie mogła nabyć w drodze zasiedzenia własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło - wymagane w art. 176 § 1 k.c. - przeniesienie posiadania. Zapatrywanie to - w świetle utrwalonego obecnie stanowiska Sądu Najwyższego (zob. m.in. postanowienia: z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, Biul. SN z 2006 r., nr 5, poz. 11; z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, nie publ.; z dnia 14 października 2011 r., III CSK 251/10, nie publ.; z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 181/11, nie publ.; z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08, OSNC 2010, nr 1, poz. 15;) - należy uznać za trafne. Nie można zatem podzielić zarzutu skarżącej, przypisującego Sądowi Okręgowemu ocenę, że F. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie miała możliwości doliczenia do okresu swojego posiadania służebności przesyłu okresu posiadania służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu wykonywanego przez Skarb Państwa do dnia 1 lutego 1989 r. Sąd Okręgowy generalnie takiej możliwości

nie wykluczył; stwierdził natomiast, że przesłanka warunkująca - w myśl art. 176 § 1 w związku z art. 292 k.c. - takie doliczenie (przeniesienie posiadania służebności) nie została wykazana przez wnioskodawczynię i podkreślił jednocześnie, iż mogła ona to uczynić przedstawiając decyzję wydaną na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o zmianie u.g.g.

Przytoczona argumentacja - na co trafnie zwróciła uwagę skarżąca - może wskazywać na postrzeganie przez Sąd Okręgowy wskazanej decyzji jako jedyne środka dowodowego przydatnego do wykazania przeniesienia posiadania umożliwiającego - stosownie do art. 176 § 1 k.c. - doliczenie do czasu posiadania przedsiębiorstwa państwowego czasu posiadania Skarbu Państwa przed dniem 1 lutego 1989 r. Zapatrywania takie nie znajduje jednak usprawiedliwienia.

Znaczenie dowodowe decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o zmianie u.g.g. było podejmowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym konsekwentnie wskazywano, że decyzja ta może być uznana za dokument, o którym mowa w art. 248 k.c., stwierdzający fakt uprzedniego przeniesienia posiadania (zob. postanowienia: z dnia 18 maja 2007 r., I CSK 64/07, nie publ.; z dnia 23 stycznia 2013 r., I CSK 256/12, nie publ.; z dnia 20 września 2013 r., II CSK 10/13, OSP 2015, z. 2, poz. 17). Pogląd ten nie może być jednak odczytywany, jako wyłączający możliwość wykazania przeniesienia posiadania w inny sposób. W nowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego wypowiedziano nawet pogląd, aprobowany przez skład orzekający, że w przypadku posiadania służebności przesyłowej wydanie rzeczy w zasadzie polega na przejęciu przedsiębiorstwa przesyłowego, którego użyteczność jest zwiększana przez korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym tej służebności a przejęcie wynikające z uwłaszczenia z mocy ustawy oznacza przeniesienie posiadania (zob. postanowienia: z dnia 26 stycznia 2015 r., V CSK 26/14, nie publ. oraz z dnia 12 lutego 2014 r., IV CSK 280/14, nie publ.).

Wnioskodawczyni utrzymywała, że przeniesienie posiadania służebności przesyłu na rzecz Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej nastąpiło w drodze faktycznego zaprzestania przez Skarb Państwa wykonywania władztwa i objęcia tegoż władztwa przez wymienione przedsiębiorstwo - bez dodatkowych czynności -

we własnym imieniu. Sąd Okręgowy do stanowiska tego nie odniósł się; swoje rozważania ograniczył w istocie do oceny znaczeniu funkcji dowodowej decyzji uwłaszczeniowej i stwierdził, że wnioskodawczyni nie podjęła żadnej inicjatywy mającej na celu wykazanie przeniesienia posiadania służebności. Konstatacja ta - w świetle przytoczonego stanowiska wnioskodawczyni - jest nieuprawniona, co nie pozwala skutecznie odeprzeć zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

kc